

**ACAD. MIHAI CIMPOI:
„BIBLIOTECARUL, NESUBSTITUIBIL DE
CALCULATOR, RĂMÂNE ȘI AZI
UN STRĂLUMINĂTOR AL CĂILOR
OBSCURE PE CARE LE STRĂBATE
ORICINE PE OCEANUL INFINIT
AL INFORMAȚIEI...”**

Interviu de Raia ROGAC

Breviar biografic

Mihai Cimpoi s-a născut la 3 septembrie 1942, în satul Larga, județul Hotin (România), în familia lui Ilie și Ana Cimpoi. După cursurile primare și medii din satul natal, devine student la Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău și, în 1965, obține licența acesteia.

Își începe activitatea în calitate de redactor la prestigioasa revistă *Nistru*, fiind, totodată, și consultant al Uniunii Scriitorilor din Moldova. În 1973, i-a fost interzisă semnătura și activitatea publică, deoarece în unele lucrări s-a orientat spre critica estetică de factură călinesciană și nu spre cea impusă de regim oficial. Din 1974, este angajat în calitate de redactor la Editura „Cartea Moldovenească”, apoi, în perioada 1974-1982, în aceeași calitate, la Editura „Literatura artistică”. Între 1982-1983, activează pe post de secretar literar la Teatrul Național, iar între 1986-1987 – și la Teatrul Liric „Alexe Mateevici”. Din mai 1987, este ales secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, iar din septembrie 1991 – președinte, fiind ulterior reales în această funcție aproape două decenii la rând, până în 2010.

A fost deputat al poporului din URSS în perioada 1989-1990 și deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1999-2001). În paralel, îndeplinește funcția de șef al Secției de literatură clasică a Institutului de Istorie și Teorie Literară al Academiei de Științe

a Moldovei, obținând doctoratul în filologie în 1998, cu teza intitulată *Eminescu, Poet al Ființei*, conducător – acad. Eugen Simion; apoi susține și doctoratul habilitat. Tot în această perioadă, predă la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Din 1991, devine membru de onoare al Academiei Române, iar din 1992 – membru titular al Academiei de Științe a Moldovei. Mai este membru titular al Academiei Europene de Științe și Arte cu sediul la Viena și Salzburg (2015) și membru de onoare al Academiei Balcanice de Știință, Cultură Liberă și Dezvoltare Durabilă cu sediul la Sofia (2015). Tot din 1992, este membru al Uniunii Scriitorilor din România, iar din 1994 – membru al consiliului director al acesteia; membru al PEN-Clubului și al Societății Scriitorilor Târgovișteni, vicepreședinte al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni. În 2005, alături de Grigore Vieru și Vasile Tărățeanu, i se conferă titlul de Cetățean de Onoare al Craiovei; se învrednicește de acest titlu și din partea municipiilor Chișinău, Târgoviște ș.a. Este Doctor Honoris Causa al Universității Valahia din Târgoviște, al Universității de Stat din Tiraspol cu sediul la Chișinău (2007) etc.

Este director al revistei *Viața Basarabiei*, redactor-șef al buletinului de cercetări eminescologice *Mihai Eminescu*, președinte-fondator al Centrului Academic Internațional Eminescu din Chișinău, autorul și realizatorul proiectului Congresul Mondial al Eminescologilor (din 2012). Dintre numeroasele lucrări de valoare fundamentală vom remarca: *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia și Mihai Eminescu. Dicționar Enciclopedic*.

Personalitatea și creația acad. Mihai Cimpoi au fost onorate cu numeroase premii: „G. Bacovia” al revistei *Ateneu* (1991), Premiul de Stat al Republicii Moldova (1994), Premiile „Nichita Stănescu” (1995), „Lucian Blaga” (1990, 1995, 2000), Premiul Fundației „Scrisul Românesc” (1997), „Premiul pentru critică” al Uniunii Scriitorilor din România (1997), premiul „Mihai Eminescu” (Drobeta Turnu-Severin, 2000), „Omnia” al revistei *Convorbiri literare* (2002), Premiul pentru excelența redacțională al Târgului Internațional de Carte „Bookarest – 2002” (pentru corpusul *Eminescu în opt volume*). De mai multe ori este distins cu premii ale Societății Scriitorilor Târgovișteni, pentru eseu *Prometeu și Pandora. Eseuri despre Ion Heliade Rădulescu și/sau Itinerar critic dâmbovițeano-basarabean* (2007); premiul „Costache Olăreanu”

pentru eseu *Ion Heliade Rădulescu. Panhymniul Ființei* (2009); Premiul „Vladimir Streinu” pentru volumul *Grigore Alexandrescu. Insuflarea ființării* (2010) și tot „Vladimir Streinu” pentru istorie literară – *Ioan Alexandru Brătescu-Voinești. Prefacerea fiirii* (2012). Este laureat al Premiului Savantul Anului (2010).

În 1992, devine Maestru al Literaturii din Republica Moldova. În 1996, i se acordă cea mai înaltă distincție – „Ordinul Republicii”, dar renunță la el în 2003, alături de scriitorii Vasile Vasilache, Ion Hadârcă și Vladimir Beșleagă, în semn de protest pentru decorarea de către Vladimir Voronin

cu același ordin a fostului lider comunist Ivan Bodiul. I se acordă Medalia jubiliară „Mihai Eminescu” a României și a Republicii Moldova (2000), Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de Ofițer (2009), Om Emerit al Republicii Moldova (2013), Ordinul Național „Steaua României”, în grad de Comandor (2014).

La cea de-a XII-a ediție a Festivalului Literar „Mihai Eminescu” de la Dumbrăveni, județul Suceava, a avut loc dezvelirea busturilor din bronz ale academicienilor Eugen Simion și Mihai Cimpoi. Între busturile celor doi mari oameni de cultură de pe cele două maluri ale Prutului a fost amplasat bustul marelui om politic al României din secolul al XIX-lea – Mihail Kogălniceanu.

* * *

Suntem foi rupte din Cartea Universului.
Acad. Mihai CIMPOI

Raia ROGAC: *Domnule academician, vă mulțumesc, de la bun început, pentru amabilitatea de a-mi răspunde la câteva întrebări. Dumneavoastră ați sărbătorit frumoasa aniversare de opt decenii, iar Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” este în ajunul aniversării de 145 de la înființare. Iată de ce ne vom referi îndeosebi la aceste teme și la altele, derivate din ele. Vom începe cu începutul – cu primul strigăt la naștere, care a fost unul de mare bucurie că v-ați născut în România Mare...*

Mihai CIMPOI: Sentimentul cel mai înălțător și formator de individualitate îi asigurător de certitudine că faci parte dintr-o comunitate, dintr-un neam, dintr-o istorie, dintr-o limbă ce-ți rostește ființa (esențial, în sensul lui Heidegger) este sentimentul Patriei. Pe celălalt palier – sentimentul cel mai negativist, sentimentul cel mai neantizator – este cel al pierderii Patriei, fapt care m-a determinat să aleg ca motto pentru *Istoria deschisă a literaturii române din Basarabia* tulburătoarele versuri ale lui Ovidiu – exilatul pe meleagurile noastre scitice: „Când mi-am pierdut eu țara, atunci mi-a fost pieirea,/ Atunci mi-a fost și moartea dintâi și cea mai grea”.

R.R.: *Atunci strigătul de bucurie a fost din partea tatălui Ilie și al mamei Ana că li s-a născut un moștenitor care, cu regret, n-a moștenit România Mare decât pe foarte scurt timp...*

M.C.: ...Despre care am aflat mult mai târziu, tot așteptând de aproape opt decenii să se repete istoria în acest sens.

R.R.: *Un strigăt conștient și adevărat de bucurie a fost însă când ați descoperit și Cartea, și Biblioteca. Nu întâmplător, într-unul din interviurile pe care le-am avut cu dumneavoastră, mi-ați mărturisit că tot ce aveți bun datorăți Bibliotecii... Cu atât mai argumentată rămâne afirmația astăzi, când doar cărțile dumneavoastră, editate și reeditate, alcătuiesc o întreagă bibliotecă. Oare câte titluri ați contabilizat până acum? Dacă vreo cinci ani în urmă aveți peste 60, acum, cred că, pot fi și peste 80...*

M.C.: Întâlnirea mea cu Cartea a fost una destinală, fiind profund existențială. În intimitate cu ea, în timp de noapte, căci, fiu de țărani, ziua eram pus la muncile casei și ale câmpului, trebuia să citesc la lumina aproape oarbă a lămpii de gaz, după război gazul fiind și foarte scump, fapt care stârnea o notă de supărare a mamei, nu și a tatei, care avea o convingere fermă că-mi este hărăzit să fiu un „veșnic student”. Am fost mereu provocat să definesc ce este Cartea, dar nu am putut răspunde decât în mod banal că este un prieten (cel mai fidel, bineînțeles). Din definiția pe care o dădea freneticul Hugo: „Les livres sont les amis froids et sues” (în traducere: „Cărțile sunt prieteni reci și siguri”), mi-aș permite să scot „rece” și să-l înlocuiesc cu „cald”. Nu-mi contabilizez cartea, vorba lui Andrei Strâmbeanu, care mi-a făcut un portret scriitoricesc original, spunând că ele (cărțile) cad ca nucile din pom...

R.R.: ...Când se „coc” bine...

M.C.: Cred însă că se apropie de o sută...

R.R.: *Și cu Biblioteca cum rămâne?*

M.C.: Cum a fost și până acum. Sunt un foarte bun prieten al Bibliotecii, și celei Naționale, și celei Municipale, și a Academiei, a filialelor Bibliotecii Municipale, frecventând majoritatea dintre ele, mai ales pe cele de carte românească, cu diverse prilejuri: pentru a consulta și a împrumuta unele cărți, pentru a participa la evenimente culturale etc. Evul Mediu latin ne-a convins, ca și Eminescu, că între Carte și Univers există relații de sinonimie. Jorge Luis Borges concepe Universul ca o Bibliotecă. Putem spune, metaforizând în același sens, că suntem foi rupte din Cartea Universului.

Am fost mereu provocat să definesc ce este Cartea, dar nu am putut răspunde decât în mod banal că este un prieten (cel mai fidel, bineînțeles). Din definiția pe care o dădea freneticul Hugo: „Les livres sont les amis froids et sues” (în traducere: „Cărțile sunt prieteni reci și siguri”), mi-aș permite să scot „rece” și să-l înlocuiesc cu „cald”.

R.R.: *Cum s-a numit prima carte pe care ați ținut-o în mână?*

M.C.: *Biblia* – Cartea Cărților, pe care tatăl meu o citea duminicile. Era un exemplar misterios, cu obișnuita hârtie velină, cu marginile foilor spoite cu vopsea roșie și cu caractere latine, pe atunci tabuizate.

R.R.: *Vorbiți-ne despre părinții care v-au dat viață și „cei șapte ani de acasă”. Mama dumneavoastră și-a lăsat amprenta personalității în crearea covoarelor, dumneavoastră ați dat libertate gândurilor întru fințarea operelor inedite... De la tatăl Ilie Românul ați preluat harul povestitului, disciplina, bunătatea, hărnicia, iar de la mama – firea creativă și artistică. Familia dumneavoastră a avut un mare noroc că n-a fost deportată în noaptea cu bocete din 5 spre 7 iulie 1949. O rudă, copiind listele, a scos numele Cimpoi de pe listele celor condamnați.*

M.C.: Părinții mei erau oameni cu căpătâi, vechi răzeși și „gospodari unul ca unul”, fiindcă și humuleștenii lui Ion Creangă (și mă bucură că Eugen Simion, cu puterea lui disociativă excepțională, a intuit în firea mea viță răzășească), erau înzestrați, ca și Ilie Moromete al lui Preda, cu un neconcesiv spirit independent, mama neadmițând ca cineva să intervină în alegerea motivelor la covoare, iar tatăl meu neadmițând ca cineva să intervină în modul lui de a gospodări. Spuneam și altădată că purta un buzunar de ținte și un ciocan, reparând din mers unde ceva era stricat, săvârșind parcă acea reparație eternă a zidului, de care vorbea parabolic

Carl Sandburg. Ceea ce observ acum, de la distanță, este faptul că întotdeauna căutau să vorbească frumos, să pună oarecare culoare în vorbire și să o presoare cu childuri (precum proceda și bunica mea Eugenia, care trecea drept „înțeleapta satului”).

Tatăl meu, care avea 2,5 hectare (în timp ce alții aveau câte patru, obținute la împrăștierea din 1922), într-adevăr, a figurat în lista celor care urmau să fie deportați, dar cumnatul meu, care a transcris lista NKVD-ului, l-a omis și, astfel, ne-a schimbat destinul. Lumea arhetipală a satului e axată pe un simț innăscut al ordinii și măsurii, ce se ascunde în însăși orânduiala lumii și a lucrurilor, răspunzând parcă adagiului antic horatian: „Est modus in rebus”. Acest respect al ordinii, de esență providențială, tatăl meu îl dovedea prin însuși felul de a-și aranja uneltele de lucru, într-un fel știut numai de el, iar mama – prin stricta urmare a calendarului sărbătorilor.

Evul Mediu latin ne-a convins, ca și Eminescu, că între Carte și Univers există relații de sinonimie. Jorge Luis Borges concepe Universul ca o Bibliotecă. Putem spune, metaforizând în același sens, că suntem foi rupte din Cartea Universului.

R.R.: *E potrivit, în acest context, să vă amintiți și de profesorii din școală care v-au marcat destinul...*

M.C.: Doi profesori de română – Parfenie Guțu, român de prin nordul Bucovinei, și Tatiana Calalb (Ciornâi) – mi-au cultivat pasiunea pentru literatura română, îndemnându-mă să recit *Luceafărul* la olimpiada raională din Lipcani, fapt care a adus școlii din

Larga locul I. Ca să vedeți, chiar în acele condiții de înstrăinare de valorile noastre, un elev care a recitat integral poemul-coronar al lui Eminescu a câștigat aprecierea cea mai înaltă a juriului. Unul dintre profesori mi-a fost istoricul Vasile Gajos, care la lecțiile sale ne povestea despre *Mizerabilii* lui Hugo și care scria și versuri.

R.R.: *Îmi amintesc că cei doi fii ai profesorului P. Guțu au acordat premii întru cinstirea memoriei părintelui lor unor buni și foarte buni profesori de limbă și literatura română. Pentru ediția*

curentă a Congresului Mondial al Eminescologilor, unul dintre ei, și anume Iurie Guțu, este autorul medaliei acestui prestigios for științific.

M.C.: Mă bucur de sprijinul constant la evenimente esențiale din partea acestor bravi urmași ai fostului profesor de limba română care, după cum am spus mai sus, alăturat de cealaltă profesora de limba și literatura română, mi-au stimulat dragostea față de obiectul predat – în primul rând, față de Eminescu, căci, după cum știți, *fără dragoste nimic nu e...*

R.R.: *La universitate, recunoștința, mă gândesc, se îndreaptă către Nicolae Corlăteanu, care, poate, e primul pe lista formatorilor...*

M.C.: Am admirat erudiția lui Nicolae Corlăteanu, dar nu am lipsit de la nicio prelegere a lui Anatol Ciobanu, care vorbea despre clasicii noștri, deși era lingvist *stricto sensu*, și de la cursul special „Eminescu” al lui Ion Osadenco, bine pregătit în materie, excelent recitator și deosebit de spiritual în relatarea întâmplărilor anecdotice „de-ale decanatului”. Deși fusese înlăturat de la universitate, Vasile Coroban mi-a fost un adevărat părinte spiritual în ale criticii, citindu-mi cu creionul toate manuscrisele, încurajându-mă și apreciindu-mă.

R.R.: *La Biblioteca Națională de astăzi, fosta „Nadejda Konstantinovna Krupskaja”, ați înființat Clubul Literar „Miorița”, căruia bibliotecarele le-au adăugat genericul „La o șuetă cu Mihai Cimpoi”, iar la Universitatea de Stat – Cenaclul Literar „Mihai Eminescu”, considerate de autoritățile acelor vremuri adevărate „cuibare de naționalism”...*

M.C.: Postmodernitatea se cramponează de modele. Ele au totuși un rol formator decisiv. Cel puțin, sub aspectul afinităților elective, dacă nu și al nevoii de a-și găsi un tovarăș. Cenaclurile și cluburile literare de atunci au pregătit Renașterea Națională basarabeană, fiind taxate „cuiburi de naționalism”, pentru care am și pătit. Mi se cereau chiar și programele ședințelor, și conținutul celor care se vor vorbi, eu apărându-mă cu „statutul” de șezători, unde se vorbește liber, în mod improvizat. (Ți-ai găsit și justificare

Lumea arhetipală a satului e axată pe un simț înnăscut al ordinii și măsurii, ce se ascunde în însăși orânduiala lumii și a lucrurilor, răspunzând parcă adagiului antic horatian: „Est modus in rebus”. Acest respect al ordinii, de esență providențială, tatăl meu îl dovedea prin însuși felul de a-și aranja uneltele de lucru, într-un fel știut numai de el, iar mama – prin stricta urmare a calendarului sărbătorilor.

într-un stat unde totul se supunea cenzurii!) Cenaclurile basarabene, începând cu „pământenii” universitare dinafară, continuând cu „Alexe Mateevici”, „Miorița”, „Luceafărul”, „Dialog” au fost cele care au modelat conștiințele noastre de sine dantesc sau hegelian.

R.R.: *Tot la acea bibliotecă ați fost „închis”, din întâmplare, o noapte întreagă... Știi că ați citit cu multă plăcere până dimineața la deschiderea programului. Vă amintiți, ce anume? Eu, fiind elevă și gustând din farmecul lecturii, visam să mă ascund pentru a rămâne o noapte în biblioteca publică din sat, pentru a afla ce titluri sunt pe rafturile adulților... Nu mi s-a împlinit visul. În schimb, astăzi, am în biblioteca personală atâtea cărți că nici zece vieți nu mi-ar ajunge să le citesc, nemaivorbind că pe unele am dorința uneori să le recitesc...*

M.C.: Ce anume am citit atunci? Nu aveam la îndemână decât *Grand Larousse* – 16 volume masive, unde am descoperit că lui Eminescu, prezentat ca autor al romanului *Geniu pustiu*, i s-au rezervat câteva rânduri.

R.R.: *Îndemnul de a face critică literară vine de la Grigore Vieru, după ce v-a criticat puțin în revista „Nistru”. Prima carte, pe care ați editat-o, „botezul” literar al dumneavoastră, este dedicată scriiturii viere: „Grigore Vieru, poetul arhetipurilor”, apărută în 1968, dar care a cunoscut mai multe ediții, fiind revăzută și completată. De altfel, cea mai generoasă, sugestivă și complexă referință este cea a lui Grigore Vieru, care a spus: „De la B.P. Hașdeu încoace n-am mai avut asemenea personalități ca Mihai Cimpoi”.*

M.C.: De la acest fapt anecdotic trebuie să mergem la acea intimitate în relația cu Cartea, care este un prilej de desfătare estetică, derivând din afirmația cronicarului Miron Costin: „că nu ieste alta și mai frumoasă, și mai de folos în toată viața omului zăbavă, decât cetitul cărților”. Să admitem acest fapt ca semnificație deosebită prin reacția deosebită a lui Grigore Vieru la versurile mele (de altfel, am scris versuri tot timpul (având acest hobby), mai ales epigrame, fiind inclus chiar în reputele volume antologice). Îndemnul, absolut inexplicabil, vine de la o încercare de a scrie recenzii la cărți, precum vedeam că apar în periodice. Prima mea recenzie, total negativă, am scris-o la volumul de poezii *Balada nukului* de Petre Darienco, trimitând-o la *Moldova socialistă*, unde nici nu bănuiam că la acea oră poetul era redactor-șef. Nu s-a supărat. L-a trimis mai târziu pe Ion Bolduma, care colabora la ziar,

să se clarifice ce e cu „învățătorul ăsta bătrân, care scrie într-o limbă românească de salon” (așa eram taxat în redacție) și mi-a și publicat o recenzie la o carte cu Valentin Roșca. Orice debut, cred, este o biografemă importantă în cazul celui care se consacră scrișului și culturii.

R.R.: *Poate, de la această comparație vine dragostea față de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” cu toate cele 27 de filiale? Știu că ați fost cititorul cu abonamentul nr. 1 la Biblioteca nr. 32 din sectorul Ciocana al Capitalei, care, din 1991, a devenit prima bibliotecă de carte românească „Transilvania”, fondată în parteneriat cu Biblioteca „Octavian Goga” din Cluj, sub îndrumarea regretatului director al acesteia – Traian Brad. Instituția amintită, ca și pentru mine, este biblioteca dumneavoastră de cartier. Ați fost la numeroase activități de aici, dar nu le-ați ratat nici pe cele de la Biblioteca Centrală, de la Biblioteca „Târgu-Mureș”, de la Biblioteca „Târgoviște”, Biblioteca „Liviu Rebreanu”, nemaivorbind de Centrul Academic Internațional Eminescu ș.a.*

M.C.: Colaborarea cu bibliotecile, sub toate formele (organizarea de manifestări, editări de almanahuri, lansări de cărți și

conferințe tematice, recitaluri, întâlniri cu liceenii, studenții, medaliaoane literar-științifice) constituie un capitol aparte al biografiei mele de creație. Bibliotecarul, nesubstituibil de calculator, rămâne și azi un străluminător al căilor obscure pe care le străbate oricine pe oceanul infinit al informației, care ia proporții imense.

R.R.: *După cum vedeți, sunt mai multe motive pentru a realiza această convorbire de suflet. Chiar de la prima întrebare, spuneam de unicate, care sunt mândria dumneavoastră îndreptățită, însemnele de pe blazonul Mihai Cimpoi. Unul din cele mai importante este Centrul Academic Internațional Eminescu din Chișinău, președinte-fondator al cărui sunteți din 2000 și căruia i-ați dăruit întreaga colecție de carte Eminescu, cu peste 1000 de volume și alte materiale de inventar. Ce ne puteți spune despre CAIE în anul aniversar?*

M.C.: Centrul Academic Internațional Eminescu, fondat în anul 2000, cu ocazia celei de-a 150-a aniversări de la nașterea marelui poet, cu sprijinul lui Serafim Urecheanu, primarul de atunci, este absolut binefăcător și corespunde întru totul statutului și denumirii. Este un areopag al eminescologilor din întreaga lume, prilej de a afla ce se face întru mai buna și dreapta cinstire a celui care ne reprezintă temeinic în dialogul valoric cu Europa și Lumea.

Colaborarea cu bibliotecile, sub toate formele (organizarea de manifestări, editări de almanahuri, lansări de cărți și conferințe tematice, recitaluri, întâlniri cu liceenii, studenții, medaliaoane literar-științifice) constituie un capitol aparte al biografiei mele de creație. Bibliotecarul, nesubstituibil de calculator, rămâne și azi un străluminător al căilor obscure pe care le străbate oricine pe oceanul infinit al informației, care ia proporții imense.

R.R.: *Cu titlul de unicat este și Congresul Mondial al Eminescologilor, autorul și realizatorul căruia sunteți din 2012, prilej de aniversare a unui deceniu, chiar și în timpul pandemiei a avut loc CME, online. Ediția curentă este a XI-a...*

M.C.: Genericul ediției din anul acesta este „Eminescu și provocările timpului nostru”. Timp de câteva zile, am discutat despre război și „eterna pace” kantiană (așa cum le înțelegea autorul lui *Memento mori* și ziaristul de la *Timpul*), despre ideea europeană și destinul valorilor, despre Eminescu și exilul românesc (în demersul unor antologii, precum studiile Mihaelei Albu și Adrian Dinu Rachieru), despre noile ediții eminesciene. Aș putea să mai spun referitor la tematica comunicărilor că au fost și din cele despre

receptarea lui Eminescu în alte arealuri culturale. În felul acesta se adeverește spusa autoreferențială din *Scrisoarea I*: „În mine bate inima lumii”. O lume agitată, bântuită de crize și războaie, care a inversat scara valorilor, amestecându-le, așa cum avertiza poetul în publicistica sa pe cale autentică, absolută, departe de cea neautentică, relativă. Max Scheler recunoaște că scara valorilor s-a întors cu susul în jos, în timpurile noastre.

R.R.: *Tot în anul acesta se împlinesc trei decenii de când sunteți membru titular al AȘM – alt prilej de sărbătoare...*

M.C.: Sinusoida relațiilor mele cu Academia a fost capricioasă, înregistrând totală neacceptare (în ciuda stăruințelor depuse, pe vremuri, de Andrei Lupan și Ion Druță), o acceptare forțată, să-i zic așa, după ce am fost ales, în 1991, mai întâi, ca membru de onoare al Academiei Române, apoi a alegerii mele în fruntea Institutului de Limbă și Literatură (fapt nerecunoscut de autorități). Acum, momentul sărbătoresc e umbrit de neinspirata reformă a comasării universităților și lichidarea (prin absorbție) a institutelor de cercetare, care au aparținut Academiei. Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”, prin hotărâre precipitată și nechibzuită, a trecut la Universitatea de Stat din Moldova, care nu are, la ora aceasta, o Facultate de Filologie română. Este, după părerea mea, primul pas greșit făcut în drumul spre Europa. „Nu are, însă, nicio șansă, spunea Eminescu, reforma făcută din afară”.

R.R.: *Ce ne mai puteți spune la capitolul „aniversări și unicate”?*

M.C.: Aniversăm, iarăși, sub o aură de tristețe existențială, împlinirea a 74 de ani de la naștere a Poetului și Omului Cetății Nicolae Dabija, printr-un duplex cu Iașul (Primăria și Editura „Princeps Multimedia” a soților Daniel și Filomena Corbu), și împlinirea a 65 de ani de la înființarea Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” – cu un simpozion internațional. Pentru a doua oară, la Costești, la ediția a XI-a a Congresului Mondial al Eminescologilor s-a asociat Festivalul Național al Epigramei și Fabulei „Donici, cuib de-nțelepciune”, cu genericul „Eterna pace”.

R.R.: *Câte cărți noi vor completa „Colecția Mihai Cimpoi” în toamna aceasta? Sper că veți avea nu o singură surpriză...*

M.C.: Sunt în curs de pregătire, dublate și de o ediție italiană, studiile mele *Dante și sinea culturii românești*, în care demonstrez

că Dante a adus la noi spiritul modernității și conceptul de om interior (omologat cu Homo Poeticus, Homo Naturalis, Homo Sapiens), și *Leopardi: drum neted și drum labirintic*, în care propun o nouă perspectivă estetică asupra autorului *Ginestrei și Cânturilor* (ca poet de natură existențială, care întinde un arc voltaic de la „omul interior” al lui Dante la cercetarea „propriei inimi”, de care vorbea, în cazul romanticului de la Recanati, ilustrul critic Francesco de Sanctis). Aștept și noua ediție a volumului *Grigore Vieru, poetul arhetipurilor* și a studiului, adus

la zi, *Creangă, mântuirea prin răs* (în care prezint un altfel de Creangă tragic). Astfel, îmi reconfirm, cred, încercarea (în franceză „essai” înseamnă „încercare”) de a axa fiecare carte pe un mod de abordare nou, ca un declic hermeneutic surprinzător, dictat de noile imperative exegetice.

R.R.: *În critica literară nu ați deviat de la linia maioreșciană și călinesciană, aprofundând și completând acest tezaur de aur. Spuneți odată că știți pe dinafară întreg capitolul despre Mihai Eminescu din „Istoria literaturii de la origini până în prezent” de George Călinescu, că l-ați putea restabili, în caz de nevoie, sută la sută... Acum, sunteți sigur că memoria nu v-ar trăda în acest sens?*

M.C.: Chiar dacă nu aș putea reproduce punctual întregul text, cred că mi-ar reuși rezumarea liniamentelor esențiale ale demonstrației „divinului critic”. Repet: sunt critici, sunt critici eminenti, cum este Călinescu. Critica este, zicem azi, metaliteratură, confirmându-i dublul statut de știință și artă beletristică, iar criticului literar – calitatea de artist al cuvântului, pe care Roland Barthes îl denumea, cu un pic de rezervă, „umilul servitor” în raport cu „superbul creator”.

R.R.: *Un creator, chiar și la o sută de ani, are proiecte de perspectivă pentru viitorul apropiat. Ce își dorește acad. Mihai Cimpoi să mai realizeze în curând și mai apoi?*

M.C.: Aluzia e transparentă...

R.R.: *Da, vă doresc să ajungeți și la peste o sută de ani, cu aceeași poftă de cercetare și de scriere, cu același spirit optimist, cu*

nesecatul izvor de umor în diverse situații. La mulți și rodnici ani, cu sănătate și speranță!

M.C.: Stă acum pe masa mea un manuscris despre Nietzsche și un jurnal de carantină, intitulat *À la Camus (și cu Camus)*, *singurătatea furată*, în care am căutat să înving frica, singurătatea metafizică și cea reală, jurnalieră.

R.R.: *Aș vrea să vă mai întreb, dacă ați apucat să prindeți cu ochii „Abecedarul”, primul în limba noastră cea română, alcătuit de mitropolitul Gurie Grosu? Poate, tatăl dumneavoastră a învățat din acel prim manual? Poate chiar dumneavoastră ați „gângurit” primele litere și silabe în grafie latină din acel „Abecedar”. Poate de aici a pornit nețărmurita dumneavoastră dragoste față de limba mamei și a tatei, care română a fost și va fi...*

M.C.: Cunosc opera lui Gurie Grosu. Nu sunt sigur că tatăl meu a învățat după *Abecedarul* său, dar ținea minte absolut toate textele din manualele din școala primară, singura pe care a făcut-o, și cele mai reprezentative piese din teatrul popular. *Abecedarul* este, esențialmente, o enciclopedie în miniatură pe înțelesul celui mic (*ad usum delphini*), o primă carte de învățătură, o garanție adaptată la primul efort de cunoaștere a omului, simbolizat prin litere și cifre. Grigore Vieru a demonstrat, cu talent și cu suflul candid de copil cu care a fost înzestrat, că un *Abecedar* nu trebuie conceput ca un manual didactic de rutină, dar trebuie să fie o operă literară *sui generis*.

Limba română este un dat dinainte, destinal, prin care ne-am afirmat – hegelian – ca un popor cu conștiință de sine, ca un popor făuritor de istorie. Dușmanii, cotropitorii, care ne-au „mancurtizat” și ne-au îndepărtat de matricea stilistică ce ne este specifică și au interzis folosirea ei până și în biserică, au știut că ea înfățișează în chip de veșmânt sonor limba noastră românească.

R.R.: *Pe lângă alte preocupări ale dumneavoastră, în paralel, a fost și cea de protector al limbii române. Poate, de aceea mi-am amintit acum de o amplă recenzie a lui Mihai Neagu Basarab la cartea lui Ioan-Aurel Pop „Veghea asupra limbii române”, de care am rămas impresionată. Voi încerca să caut în librării sau la bibliotecă această carte pentru a o citi integral. Vreau însă aici și acum să prezint un succint citat din primul capitol al cărții amintite, intitulat „Elogiul limbii române”, în care președintele Academiei Române menționează următoarele: „Limba română este efigia cea mai pregnantă a românilor. Limba este ca un organism viu, care se naște, crește, se dezvoltă, îmbătrânește și moare odată cu*

poporul care a creat-o și căruia i-a servit ca mijloc de comunicare. Nu poți fi român, dacă nu vorbești românește”.

În continuare, ultima întrebare: ce putem face pentru ca o parte rătăcită dintre moldovenii noștri, care afirmă că vorbesc „limba moldovenească”, limbă care, în realitate, nu există, să recunoască, să îndrăgească și să vorbească cu mândrie limba română? Pentru că „Limba noastră-i limbă sfântă”, a afirmat poetul-martir, preotul Alexe Mateevici, vers cu care începe capitolul „Apărarea limbii române” a cărții lui Ioan-Aurel Pop „Veghea asupra limbii române”...

M.C.: Repet ceea ce am afirmat polemic în texte programatice și interviuri: „nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră” (afirmație eminesciană), „limba este casa ființei noastre” (afirmație heideggeriană; Eminescu zice și mai inspirat: „sanctuar”).

R.R.: *Și, mai aproape de noi, Nichita Stănescu, inspirat și el, a spus: „Limba română este Patria mea”...*

M.C.: Limba română este un dat dinainte, destinal, prin care ne-am afirmat – hegelian – ca un popor cu conștiință de sine, ca un popor făuritor de istorie. Dușmanii, cotropitorii, care ne-au „mancurtizat” și ne-au îndepărtat de matricea stilistică ce ne este specifică și au interzis folosirea ei până și în biserică, au știut că ea înfățișează în chip de veșmânt sonor limba noastră românească.

R.R.: *Calde și neprețuite felicitări cu ocazia principalei aniversări! Sănătate, prosperitate, inspirație. Vă mulțumesc mult pentru acest amplu dialog, pe care mi l-ați acordat cu multă amabilitate.*

Imagini: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”